

เอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศ

ซึ่งจะเสนอเป็นตอน คือ

1. ทฤษฎีค่านิยม
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนต่างเพศ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนต่างเพศ
6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

ทฤษฎีค่านิยม

ทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมของมนุษย์ มี 2 ทฤษฎีที่สำคัญ คือ ทฤษฎีค่านิยมของสแปรงเกอร์ (Spranger's Value Theory) และทฤษฎีค่านิยมของโรคิช (Rokeach's Value Theory) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ทฤษฎีค่านิยมของสแปรงเกอร์

สแปรงเกอร์ (สุมาน ซาลีเครื่อ. 2523 : 8 - 9 ; อ้างอิงมาจาก ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. 2522 : 48) ได้จำแนกค่านิยมของมนุษย์ออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ค่านิยมเชิงทฤษฎี (Theoretical Value) ได้แก่ ความต้องการค้นพบสิ่งจะความเป็นจริง ซึ่งอาจทำได้โดยการทดลองเชิงวิทยาศาสตร์หรือการใช้เหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ ความต้องการจัดรวบรวมความรู้ต่าง ๆ เข้าเป็นระบบ

2. ค่านิยมเชิงเศรษฐกิจ (Economic Value) ค่านิยมค่านี้นี้เกี่ยวกับความต้องการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม ธุรกิจ ทรัพย์สินเงินทองและการแข่งขันในเรื่องเหล่านี้

3. ค่านิยมเชิงสุนทรีย์ (Aesthetic Value) ค่านิยมค่านี้นี้เกี่ยวกับ การแสดงออก ความชื่นชมในความงาม และความสัมพันธ์กลมกลืนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ธรรมชาติ คนตรี ศิลปะและวรรณคดี เป็นต้น

4. ค่านิยมเชิงสังคม (Social Value) ได้แก่ ความรักในเพื่อนมนุษย์ ความเอาใจใส่กับความสุข สวัสดิภาพของเพื่อนมนุษย์ และสังคมส่วนรวม

5. ค่านิยมเชิงการเมือง (Political Value) ได้แก่ ความต้องการแสวงหาอำนาจ อิทธิพลและชื่อเสียง

6. ค่านิยมเชิงศาสนา (Religious Value) ได้แก่ ความเชื่อและการยึดถือว่าชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของจักรวาล ซึ่งมีความศักดิ์สิทธิ์มีศาสนาหรือจุดมุ่งหมายอันสูงสุดครอบคลุมนอยู่ และการตั้งปรัชญาชีวิตตามแนวทางนี้

ถึงแม้ว่าการอธิบายความคิดเกี่ยวกับค่านิยมตามแนวทฤษฎีนี้อาจยังไม่ครอบคลุมรายละเอียดในเรื่องค่านิยมของมนุษย์ได้ทั้งหมด แต่ก็นับได้ว่า ค่านิยมทั้ง 6 ประเภทนี้ได้รวบรวมลักษณะสำคัญในการมองและประเมินค่าชีวิตรวมถึงสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ได้มากที่สุด ซึ่งถ้าได้พิจารณาจากสภาพความเป็นจริงของมนุษย์ แล้วจะพบว่าคนส่วนมากจะมีค่านิยมบางประการในค่านิยม 6 ประการดังกล่าว

ทฤษฎีค่านิยมของโรคิช

โรคิช (Rokeach, 1968 : 4) ได้นิยามความหมายของคำว่า ค่านิยม ไว้ดังนี้คือ ค่านิยมเป็นความเชื่ออย่างหนึ่งที่มีลักษณะถาวร เป็นแนวทางในการประพฤติหรือเป้าหมายในการดำรงชีวิต เป็นสิ่งที่ตนเองเห็นดีหรือเห็นชอบ สมควรที่จะยึดถือปฏิบัติมากกว่าวิปฏิบัติหรือเป้าหมายอย่างอื่น ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ค่านิยมวิปฏิบัติ (Instrumental Value) หมายถึง ค่านิยมที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติตน เช่น ความซื่อสัตย์ ความรัก ความรับผิดชอบ ความสนุกสนาน และความกล้าหาญ

2. ค่านิยมจุดหมายปลายทาง (Terminal Value) หมายถึง ค่านิยมที่เป็นเป้าหมายในการปฏิบัติ เช่น การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์เพื่อความสงบสุขทางใจ

ตามแนวทฤษฎีค่านิยมของโรคิช แสดงให้เห็นว่า ค่านิยมของมนุษย์มี 2 ลักษณะคือ ลักษณะที่เป็นวิถีปฏิบัติ และลักษณะที่เป็นจุดหมายปลายทาง เมื่อเทียบกับแนวคิดตามทฤษฎีค่านิยมของสแปรงเกอร์แล้วอาจถือว่า ค่านิยมเชิงจุดหมายปลายทางเป็นค่านิยมเชิงสังคม เช่น ค่านิยมในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์และค่านิยมเกี่ยวกับสันติ เป็นต้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม

ความหมายของค่านิยม

ในเรื่องเกี่ยวกับความหมายของค่านิยม ได้มีผู้ให้ความหมายของคำของ ค่านิยม ในแง่ต่าง ๆ ไว้ เช่น ในแง่สังคมวิทยา มานุษยวิทยา หรือในแง่ของจิตวิทยา ไว้หลายท่านดังนี้

รัช (Ruch. 1948 : 149) ให้ความหมายของ ค่านิยม ไว้ว่า ค่านิยมเป็นแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อจุดหมายในชีวิต เพราะว่าจุดหมายของชีวิตที่ได้มาแล้วคุณค่า เราก็ก้าวว่าจุดหมายนั้นมีค่านิยมมาก จุดหมายที่ได้มาแล้วไม่คุณค่า เราก็ก้าวว่า จุดหมายนั้นมีค่านิยมน้อย ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของค่านิยมตามทัศนะของ คริชชิลด์ (จิระ จิ่งเจริญศิลป์. 2523 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Crutchfield. 1966 : 102) ซึ่งกล่าวว่า ค่านิยม คือ สิ่งที่บุคคลหรือสมาชิกในสังคมยึดถือ และยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีความหมาย มีความสำคัญต่อบุคคล และยอมรับเอาเป็นเป้าหมาย มาตรฐานและอุดมคติในชีวิตของตน ค่านิยมยังสามารถเปลี่ยนจุดหมายในชีวิตของตนได้ควย เพราะค่านิยมเป็นความเชื่อถือเกี่ยวกับสิ่งที่ ดี ชอบ ไม่ชอบ ซึ่งสรุปว่า ค่านิยมเป็น เรื่องจุดหมายในชีวิต และจุดหมายนี้จะ เป็น เครื่องกำหนดมาตรฐานและอุดมคติในการดำรงชีวิต

8 พันธ์ หันนาคินทร์ (2520 : 15) ได้กล่าวว่า ค่านิยมเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะบ่งชี้ว่าบุคคลจะประพฤติปฏิบัติอย่างไรทั้งต่อตนเองและต่อสังคม การเลือกกระทำของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับค่านิยมที่บุคคลนั้นยึดถือ เป็นประการสำคัญ เพราะค่านิยมเป็นหลักควบคุมการรับรู้ การตัดสินใจ

การเลือก และการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมของบุคคล

สมา น ชาลีเครีอ (2523 : 8) ได้สรุปความหมายของค่านิยมไว้ว่า ค่านิยมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางสังคมและวิถีชีวิตของบุคคลในสังคม ทั้งนี้เพราะว่า ค่านิยมนั้นเป็นสิ่งที่คนถือว่าเป็นสิ่งที่ต้องกระทำต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่บุคคลยกย่องบูชา ค่านิยมมิได้เป็นเพียงเรื่องของความถูกต้อง หรือความผิด ดีหรือไม่ดี จริงหรือเท็จเท่านั้น แต่ยังรวมถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องนำพฤติกรรมในชีวิตของคนเรา

✕ พระภิกษุ ช.เจนจิต (2528 : 289 - 290) กล่าวว่า ค่านิยม หมายถึง ความนิยมชมชอบต่อสิ่งต่าง ๆ หรือสถานการณ์ใด ๆ เนื่องจาก การที่คนเรามีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งนั้นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นสิ่งที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ เช่น ความเรียบร้อย ความซื่อสัตย์ การแสดงความเคารพนับถือผู้ใหญ่ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมตามทัศนะของ ผองพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 16 - 17) ที่กล่าวว่า ค่านิยมหมายถึง สภาพหรือการกระทำบางประการที่เราเชื่อหรือนิยามว่าควรยึดถือหรือยึดมั่นเพื่อจะได้บรรลุจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายของสังคมหรือของตัวเองเอง นอกจากนี้ค่านิยมยังเป็นความเชื่อที่มีลักษณะถาวร แต่อาจเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามกาลสมัยและความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ในสังคม ค่านิยมยังทำหน้าที่เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานชี้ว่าพฤติกรรมการปฏิบัติและทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความต้องการของมนุษย์

จากที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า ค่านิยม หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความนิยมชมชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ค่านิยมเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความประพฤติของบุคคล เป็นสิ่งที่ยอมรับของสังคม

การเกิดค่านิยม

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 16 - 20) ได้กล่าวถึงการเกิดค่านิยมว่า การที่เราให้ค่านิยมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หมายถึงสิ่งนั้น ๆ มีคุณค่าต่อตัวเราหรือสังคม การให้ค่านิยมเกิดจากประสบการณ์ และการประเมินค่าของบุคคลอื่นเป็นผลมาจากสังคมด้วยส่วนหนึ่ง ส่วนประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมที่แสดงว่าเกิดค่านิยมคือ การเกิดแรงจูงใจ ซึ่งแรงจูงใจนี้ไม่ได้เกิดจากความต้องการที่จะเชื่อฟังหรือปฏิบัติตามแต่เกิดจากข้อผูกมัดที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลที่มีต่อค่านิยมอันใดอันหนึ่ง

ซึ่งจะเป็นตัวทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติ การเกิดค่านิยมมีพฤติกรรมย่อย 3 อย่างคือ

1. การยอมรับค่านิยม (Acceptance of a Value) พฤติกรรมในขั้นนี้เกี่ยวข้องกับ การลงความเห็นว่า เหตุการณ์ สิ่งของ สถานการณ์ การกระทำ ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่มีคุณค่า คำว่า ความเชื่อ เป็นการแสดงออกซึ่งใช้แทนพฤติกรรมในขั้นนี้ได้อย่างดี ซึ่งความเชื่อจะเป็นการยอมรับในค่าที่เกี่ยวของกับจิตใจหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความเชื่อจะมีระดับความมากน้อยแตกต่างกัน พฤติกรรมในขั้นแรกของการเกิดค่านิยม เป็นขั้นที่แสดงให้เห็นถึงการมีความพร้อมต่อการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง บุคคลที่อยู่ในภาวะหรือมีพฤติกรรมในขั้นนี้จะถูกรับรู้โดยบุคคลอื่นว่า เขามีความเชื่อหรือมีค่านิยมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ต้องการจะมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลเชื้อชาติอื่น

2. ความชอบในค่านิยม (Preference for a Value) พฤติกรรมในขั้นนี้จะแทรกอยู่ระหว่างการยอมรับค่านิยมและความรู้สึกผูกมัดที่จะทำตามค่านิยมนั้น พฤติกรรมในขั้นนี้นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงการยอมรับค่านิยมแล้วยังแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นกำลังจะเต็มใจที่จะแสดงให้คนอื่นเห็นว่า เขามีค่านิยมนั้น ๆ เช่น ร่วมมืออย่างแข็งขันในการจัดการแสดงทางศิลปะ วาดภาพ

3. การผูกมัด (Commitment) พฤติกรรมในขั้นนี้จะมีระดับของความเชื่อมั่นมากกว่าขั้นความชอบในค่านิยม แสดงให้เห็นถึงระดับการยอมรับอย่างแนบแน่นต่อความคิดบางอย่าง เช่น การมีความรัก ความกตัญญู บุคคลใดที่แสดงให้เห็นว่ามีพฤติกรรมในขั้นนี้ยอมหมายความว่า เขามีค่านิยมอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น ในขั้นนี้บุคคลจะเกิดภาวะการจูงใจที่จะทำให้เกิดการกระทำบางอย่างที่สังเกตได้ เช่น เห็นด้วยและทำสิ่งต่าง ๆ ให้สอดคล้องตามความคิดเห็นหรือเหตุผลที่เป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า ค่านิยมเกิดจากการที่เราให้คุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งการให้คุณค่านี้เกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้หรืออิทธิพลของสังคม การเกิดค่านิยมในตัวบุคคลมีพฤติกรรม 3 อย่างที่พอสังเกตเห็นคือ การยอมรับค่านิยม ความชอบในค่านิยม และการผูกมัด

การจัดระบบค่านิยม

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 19) กล่าวว่า เมื่อบุคคลเกิดค่านิยมต่าง ๆ ขึ้นแล้ว ซึ่งหมายความว่าค่านิยมที่เขามิเห็นจะมีหลายชนิด จึงมีความจำเป็นจะต้องจัดระบบของค่านิยม โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเหล่านั้น การจัดระบบค่านิยมนี้แบ่งออกเป็นสองส่วนประกอบ 2 ส่วนดังนี้

1. การสร้างแนวความคิด (Conceptualization of a Value) พฤติกรรมในขั้นนี้จะเป็นส่วนที่เกิดเพิ่มเติมจากการเกิดค่านิยม บุคคลจะสามารถมองเห็นว่าสิ่งที่เขาให้คุณค่าใหม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับค่านิยมที่เขามีอยู่เดิมหรือกำลังจะมีต่อไปอย่างไรบ้าง การเกิดแนวความคิดนี้อาจจะออกมาในลักษณะเป็นนามธรรม หรือออกมาในลักษณะที่เป็นรูปธรรม ตัวอย่างพฤติกรรมในขั้นนี้ได้แก่ ความพยายามที่จะแสดงให้เห็นถึงลักษณะของสิ่งของบางอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับศิลปะที่เขานิยมชมชอบ

2. การจัดระบบของค่านิยม (Organization of a Value System) ในขั้นนี้ บุคคลจะนำเอาค่านิยมต่างๆ ที่เขามีอยู่มาจัดระบบ อาจเป็นการเรียงลำดับโดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของค่านิยมเหล่านั้น ซึ่งจะเป็นที่มาของการกำหนดปรัชญาชีวิตของบุคคลหรืออาจจะออกมาในรูปแบบของการสังเคราะห์ค่านิยมต่าง ๆ และจากการสังเคราะห์นั้นบุคคลจะได้ค่านิยมใหม่สำหรับตัวเองขึ้นมา ตัวอย่างพฤติกรรมในขั้นนี้ได้แก่ การวางแผนเกี่ยวกับการพักผ่อนของตน เพื่อใช้เป็นกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติและให้เกิดความสมดุลกับกิจกรรมอื่นที่มี

วัฒนธรรมและค่านิยม

ธวัชชัย ชัยจิราขากุล (2529 : 63 - 64) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตที่เป็นที่ยอมรับของคน หมายความว่า วิถีชีวิตที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิถีชีวิตที่ดีกว่านั้นคือ วิถีชีวิตที่มีค่านิยมสูงกว่าวิถีทางเลือกอื่น ดังนั้นถ้ามองโดยทั่วไปแล้วก็จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมเป็นกิจกรรมที่บรรจุค่านิยมเอาไว้ วัฒนธรรมให้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความดีและความเลว ความสวยงามและความน่ารังเกียจ และสิ่งที่ควรและไม่ควร แก่สมาชิกของสังคม

ค่านิยมทางสังคมของคนไทย

ธวัชชัย ชัยจิรธายกุล (2529 : 70 - 71) กล่าวว่าทั้งที่ความแตกต่างกันระหว่างคนในชนบทและในเมือง และอิทธิพลของตะวันตกที่มีอิทธิพลต่อชาวเมืองมากขึ้น แต่คนไทยก็มีลักษณะใกล้เคียงกันเป็นกลุ่มหรือพวกเดียวกัน เพราะเชื่ออย่างแนบแน่นด้วยขนบธรรมเนียมประเพณี ภาระส่วนทางสังคม ภาษาและค่านิยมพื้นฐาน ซึ่งค่านิยมพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยพัฒนามาจากสังคมชนบท สมิท และคนอื่น ๆ (Smith and Others. 1968 : 550 - 553) ได้จำแนกค่านิยมของคนไทยไว้ 3 ประเภท คือ

1. ค่านิยมเกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจและการกระทำคุณงามความดี คนไทยส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่ ทั้งชายและหญิงต่างก็ควรเป็นคนมีกิริยาท่าทางสุภาพ เรียบร้อย เคารพผู้ใหญ่และผู้ใหญ่มากกว่าทางสังคม ใจกว้าง ซื่อสัตย์ และมีวินัยในตนเอง เป้าหมายเบื้องต้นของคนไทยส่วนใหญ่ได้แก่ การบรรลุผลในการทำความดีและสะสมความดี สัมฤทธิ์ผลโดยการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของพุทธศาสนา และโดยการประพฤติปฏิบัติในด้านความดีงาม ค่านิยมสำคัญที่เกี่ยวกับการทำความดีก็คือ ความมีใจกว้างหรือมีน้ำใจ การกระทำดี ๆ ที่เป็นการให้ทานไม่ว่าผู้รับจะเป็นพระ ญาติหรือเพื่อนฝูง และมีความหวังว่าจะได้รับผลกรรมอันดีในวันใดวันหนึ่ง

2. ค่านิยมเกี่ยวกับความรับผิดชอบส่วนบุคคล เป็นค่านิยมเกี่ยวกับลัทธิปัจเจกชน (Individualism) ซึ่งแสดงออกด้วยความรู้สึกที่ว่า อยู่ภายใต้ข้อจำกัดที่กว้างขวาง แต่ละบุคคลรับผิดชอบเพียงเฉพาะของตัวเองเท่านั้น และความรู้สึกว่าการกระทำของเขานั้นไม่เกี่ยวกับใคร มีความรู้สึกเสรีในการกระทำซึ่งถือว่าสำคัญมาก พฤติกรรมที่ผิดแผกออกไปอาจไม่ได้รับการอภัยจากสังคม แต่ถือว่าเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลหรือเป็นเรื่องส่วนตัวจึงไม่ควรไปยุ่งเกี่ยวกับเขายกเว้นในกรณีที่ร้ายแรงจริง ๆ นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากัน

3. ค่านิยมเกี่ยวกับการจัดลำดับตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ จากธรรมชาติในด้านความเป็นปัจเจกชนของวัฒนธรรมไทยสะท้อนให้เห็นได้ในกระบวนการจัดลำดับสถานภาพและอำนาจหน้าที่ สังคมไทยมีระดับชั้นของสถานภาพที่ละเอียดละออ ซึ่งแต่ละปัจเจกชนมองตนเองว่าอยู่เหนือหรือต่ำ และไม่คอยจะพบว่าคนที่อยู่รอบ ๆ มีสถานภาพเท่าเทียมกับเขา ลักษณะของส่วนนี้เป็นระบบของการให้ความเคารพที่เป็นทางการ ซึ่งแสดงออกด้วยภาษา ท่าทางและกิริยา จะพบว่า

การกระทำทางสังคมอันแรกของเด็กที่เขาได้เรียนรู้คือ ท่าทางการไหว้ ลักษณะท่าทางการไหว้มีหลายแบบ จากการแสดงความเคารพระหว่างบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันไปจนถึงการแสดงความเคารพต่อพระพุทธรูป ในทำนองเดียวกันแม้แต่การนั่งก็มีหลายแบบ เช่น นั่งตอหน้าเจ้านาย นั่งรับของหรือส่งของแก่ผู้บังคับบัญชา การเรียนการสอนศีลธรรมในโรงเรียนก็เน้นการประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องต่อผู้ใหญ่ ผู้บังคับบัญชาและผู้ใดมีผู้บังคับบัญชา ในบทเรียนจะมีการสอนให้รู้จักแสดงความเคารพที่ถูกต้องต่อผู้ใหญ่ ไม่เห็นแก่ความสะอาดสบายของตนเองก่อนความสะอาดสบายของผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชาและถ้าเขาเป็นผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชาก็ถูกสอนให้ดูแลและให้ความสะดวกแก่ผู้น้อย ลำดับชั้นเป็นการจำแนกบังเจกชนมากกว่ากลุ่มทางสังคมและแนวอำนาจของบุคคลในระดับสูงพร้อมที่จะได้รับการยอมรับจากผู้น้อย แต่ค่านิยมส่วนบุคคลของคนไทยจะต่อต้านการใช้อำนาจเผด็จการของบุคคล ผู้ใหญ่จะต้องปฏิบัติตนด้วยเทคนิคต่าง ๆ และอาจจะต้องมีการเสียสละบ้าง ถ้าหากจะให้ผู้น้อยปฏิบัติตามความต้องการของผู้นำนาง เช่น รัฐออกคำสั่งโดยทางกฎหมายเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเป็นคำสั่งหรือความต้องการที่เหมาะสมและเป็นธรรม

นอกจากนี้ ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2529 : 71) ยังกล่าวว่า ความพอดีและความสุภาพ เป็นค่านิยมที่สำคัญมากอีกสองประการของคนไทย ความพอดีถือว่าเป็นหนทางไปสู่การมีสุขภาพดี และเป็นหลักสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่ประสบความสำเร็จ แต่ละคนควรจะมีความเป็นกันเอง เบิกบานและสุภาพต่อบุคคลอื่น กล่าวคือ ไม่ไกลชิดเกินไป ไม่ห่างเหินเกินไป และความพอดีควรจะต้องรักษาไว้ แม้กับเพื่อนที่สนิทสนมที่สุดก็ตาม เด็ก ๆ ถูกสอนให้แสดงความเคารพและเชื่อฟังพ่อแม่ แต่มีใตมุ่งหวังที่จะให้เป็นหน้าที่หรือยอมทำตามโดยการบังคับ ความสุภาพเรียบร้อย ความอ่อนโยน และการไม่ก้าวร้าวถือว่าเป็นค่านิยมส่วนบุคคลที่มีความสำคัญสูงมากเช่นเดียวกัน เราอาจจะได้รับการศึกษาในระดับสูง ขยันขันแข็ง และมีใจกว้าง แต่ถ้าเราไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ก็จะเป็นคนที่แท้จริงไม่ได้

จะเห็นว่าบุคคลมีค่านิยมหลายชนิด และค่านิยมของบุคคลจะเป็นตัวควบคุมพฤติกรรมหรือเป็นแนวโน้มของพฤติกรรมที่คนจะปฏิบัติ เชื่อว่าบุคคลจะแสดงปฏิกิริยาหรือมีพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นเป็นผลมาจาก ค่านิยมของบุคคลนั้น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม

งานวิจัยในประเทศ

วิระวรรณ อามระดิษ (2522 : 62 - 64) ได้ศึกษาความคิดเห็น เกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพฯ ๓10 ลักษณะคือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวที ความเสียสละ ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความยุติธรรม ความอดุสาหะ การประหยัดและการเคารพผู้อาวุโส กลุ่มตัวอย่างจำนวน 445 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา มีผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาชีพของบิดามารดา มีผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนในเขตกรุงเทพฯ และนอกเขตกรุงเทพฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

สุนทร โคมิน และสนธิ สัมครการ (2522 : 82 - 113) ได้วิจัยเรื่อง ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีอายุระหว่าง 15 - 30 ปี จำนวน 2,469 คน ผลจากการวิจัยพบว่า ค่านิยมของชาวเมืองและชาวชนบทในด้านค่านิยมที่เกี่ยวกับจุดหมายปลายทาง 15 ชนิด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่านิยมที่แตกต่างกันมากที่สุดคือ ค่านิยมเกี่ยวกับการมีศาสนาเป็นที่พึ่ง ซึ่งชาวชนบทให้ความสำคัญเป็นอันดับ 2 ในขณะที่ชาวเมืองให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 13 ส่วนค่านิยมวิถีปฏิบัติที่แตกต่างกันมากที่สุดคือ การมีความสามารถสูง ซึ่งชาวเมืองให้ความสำคัญเป็นอันดับ 7 ในขณะที่ชาวชนบทให้ความสำคัญเป็นอันดับ 17 ชาวชนบทให้ความสำคัญด้านความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ความรักความเห็นใจเพื่อนบ้าน การช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนชาวเมืองให้ความสำคัญด้านความมั่นคงของครอบครัวและความสุข ความสำเร็จส่วนบุคคล ความภูมิใจในตนเอง และชาวเมืองต้องการเป็นฝ่ายรับจากสังคมมากกว่าเป็นฝ่ายให้ เช่น มิตรภาพ ความรัก ในด้านค่านิยมเกี่ยวกับระดับการศึกษา ด้านวิถีปฏิบัติพบว่า ผู้มีการศึกษาแตกต่างกันมีค่านิยมวิถีปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่านิยมของผู้ที่มีการศึกษาคำที่ให้ความสำคัญสูง

กว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงคือ ความกตัญญู การรักษาน้ำใจกัน การให้อภัยกัน การพึ่งพาอาศัยกันและการอ่อนน้อมเชื่อฟัง ส่วนค่านิยมที่ผู้มีการศึกษาสูงให้ความสำคัญสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาคำคือ การเป็นตัวของตัวเอง ความรับผิดชอบ การมีความสามารถสูง การศึกษาสูง ความคิดสร้างสรรค์และการมีแนวความคิดกว้างขวาง ในด้านค่านิยมกับอาชีพพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมากในระหว่างกลุ่มอาชีพเกือบจะทุกค่านิยม ค่านิยมจุดมุ่งหมายปลายทางที่ไม่แตกต่างกันคือ ความกว้างขวางในสังคมและความมีเงินทอง ส่วนค่านิยมวิถีปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันตามกลุ่มอาชีพคือ ค่านิยมในการปรับตัวเข้ากับโอกาส จังหวะและสิ่งแวดล้อม ความกล้าหาญและความสะอาด ในด้านค่านิยมกับเพศ ผลการศึกษาพบว่า เพศชายและเพศหญิง มีค่านิยมจุดมุ่งหมายปลายทาง 12 ชนิด ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่านิยมจุดมุ่งหมายปลายทางที่ต่างกันมากคือ ความเสมอภาค ซึ่งเพศชายให้ความสำคัญเป็นอันดับ 2 ส่วนเพศหญิงให้ความสำคัญเป็นอันดับ 9 ค่านิยมในด้านวิถีปฏิบัติที่แตกต่างกันมากที่สุดคือ ความสนุกสนาน เพศหญิงให้ความสำคัญเป็นอันดับ 15 เพศชายให้ความสำคัญเป็นอันดับ 22

สมาน ซาลีเครือ (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงสังคมกับความซื่อสัตย์ และเปรียบเทียบค่านิยมเชิงสังคมกับความซื่อสัตย์ ตามตัวแปรด้านต่าง ๆ คือ ถิ่นที่อยู่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ อาชีพ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพฯ และจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 714 คน ผลการศึกษาพบว่า ค่านิยมเชิงสังคมและความซื่อสัตย์มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนในกรุงเทพฯ และในชัยภูมิมียุคค่านิยมเชิงสังคมและความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันและผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันมีค่านิยมเชิงสังคมและความซื่อสัตย์แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในต่างประเทศ

ซีสเตอร์ (Sister and Others, 1962 : 3569 - A) ศึกษาค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงาน การหย่าร้าง การนัดพบและการแต่งกายของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาแคทอลิก 7

แห่ง ที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง 1,390 คน ผลการวิจัยพบว่า บิคารมารดาและบุตรที่อยู่ในสังคมระดับสูงกับบุตรของบุคคลในสังคมระดับกลาง มีค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งดังกล่าวยิ่งกว่าบิคารมารดาที่บุตรของบุคคลในสังคมระดับต่ำ การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลต่อค่านิยมของบุคคล

บีช (Beech. 1967 : 1125 - A.) ได้ศึกษาเกี่ยวกับระบบค่านิยม เจตคติ และสิ่งดึงดูดใจในระหว่างบุคคล จากผลการวิจัยพบว่า ซึ่งบุคคลได้รับสิ่งต่าง ๆ จากผู้อื่นที่คล้ายกับตนเองมากเท่าไร สิ่งเหล่านั้นก็จะเป็นเครื่องดึงดูดใจให้เขามีแนวโน้มเหมือนกับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น แต่สิ่งที่เขาได้รับมาจากผู้อื่นนั้นจะต้องตรงกับเจตคติและระบบค่านิยมที่เขา มีอยู่ โดยทั่วไปแล้วค่านิยมของบุคคลจะแสดงออกมาตามเจตคติของเขา บุคคลจะมีค่านิยมเหมือนกับผู้อื่นก็ต่อเมื่อบุคคลเหล่านั้นมีระบบค่านิยมที่คล้ายคลึงกัน และมีพฤติกรรมโต้ตอบกันในระยะยาวนาน

โรสโคต และคนอื่น ๆ (Roscoe and Others. 1968 : 333 - 334) ได้วิจัยเกี่ยวกับค่านิยมของนักศึกษาจากวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา รวม 17 แห่ง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 4,005 คน เป็นชาย 1,971 คน หญิง 2,034 คน อายุเฉลี่ย 20.8 ปี ผลจากการวิจัยพบว่า โดยทั่วไปแล้วนักศึกษาเพศชายมีค่านิยมเชิงเสรีมากกว่าเพศหญิง แต่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาเพศชายมีค่านิยมเชิงเสรีนิยมมากกว่านักศึกษาเพศหญิงในเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศ

จากที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า ค่านิยมของบุคคลแตกต่างกันไปตามภูมิหลังทางสังคมของบุคคลและค่านิยมยังเป็นตัวชี้นำพฤติกรรมของบุคคล เป็นการแสดงออกซึ่งความต้องการของบุคคล นอกจากนี้ค่านิยมของบุคคลยังเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจ การประเมินความสำคัญหรือความปรารถนาของบุคคลและเนื่องจากสภาพแวดล้อมทางสังคม ประสบการณ์ที่ได้รับแตกต่างกัน จึงทำให้ค่านิยมของบุคคลแตกต่างกันไป

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนต่างเพศ

สมพร สุทัศน์ (2527 : 28 - 30) กล่าวว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะมีอายุระหว่าง 12 - 15 ปี ซึ่งเป็นระยะที่เด็กหาลักษณะประจำตัวและบทบาทที่แท้จริงของตนเอง ถ้าเด็กหาลักษณะประจำตัวไม่ได้และไม่ทราบวาทบาทที่แท้จริงของตนคืออย่างไร เด็กจะเกิดความสับสนในบทบาทและจะปรับตัวไม่ได้ โดยเฉพาะในเรื่องเพศ เพราะในปัจจุบัน รักร่วมเพศมีมากขึ้น เด็กอาจจะรับเอาบทบาทที่ไม่พึงประสงค์และเป็นอันตรายจากสังคมมาเป็นของตน

แคสเทินบุม (Kastenbaum. 1979 : 495) กล่าวถึงพฤติกรรมทางเพศของเด็กวัยรุ่นไว้ว่า เมื่อเด็กเข้าสู่วัยหนุ่มสาวหรือเข้าสู่วัยแรกรุ่นจะมีความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทุกด้าน และในระยะนี้จะเริ่มมีความสามารถทางเพศเกิดขึ้น นั่นคือ สามารถให้กำเนิดบุตรได้ สัญลักษณ์แห่งความเป็นหนุ่มสาวโดยสมบูรณ์ของทั้งสองเพศนั้น ได้แก่ การมีประจำเดือนในเพศหญิง และการหลั่งน้ำอสุจิในเพศชาย ซึ่งลักษณะนี้จัดเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเพศประการหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า "Primary Sex Characteristics" ในขณะที่เดียวกันจะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางเพศประการที่สองควบคู่ไปด้วย ซึ่งเรียกว่า "Secondary Sex Characteristics" ลักษณะเช่นนี้คือการเปลี่ยนแปลงทางรูปร่างและทรวดทรง เช่น เพศหญิงเริ่มมีหน้าอก ตะโพกผาย มีขนขึ้นตามรักแร้และอวัยวะเพศ ส่วนเพศชายจะมีไหล่กว้าง เสียงแตก มีหนวดเครา มีกล้ามเนื้อ มีขนตามรักแร้และอวัยวะเพศเช่นเดียวกัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายดังกล่าวจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และสังคมอย่างมาก นั่นคือ วัยรุ่นจะเริ่มสนใจเพศตรงข้าม และในระยะแรกนี้เด็กทั้งสองเพศยังคงกระตือรือร้นเพื่อนอยู่ ไม่ว่าเพื่อนต่างเพศนั้นจะอยู่บ้านเดียวกันหรืออยู่บ้านไกลเดียวกัน ในบางครั้งจะพบว่า เด็กวัยนี้หลงรักผู้ที่ไกลชิดกับตนหรือผู้ตนนิยม เช่น หลงรักครูหรือสนใจคารา วัยรุ่นชายมักจะสนใจวัยรุ่นหญิงที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับมารดาของตนและวัยรุ่นหญิงก็เริ่มสนใจและนิยมวัยรุ่นชายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับบิดาของตน ถ้าทั้งบิดามารดาเป็นที่นิยมและชื่นชอบของวัยรุ่น และมีจำนวนมากที่แต่งงานกับเพศตรงข้ามที่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้น

อดัมส์ (Adams. 1980 : 280) กล่าวถึงพฤติกรรมของวัยรุ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางเพศไว้ว่า วัยรุ่นจะเลือกรักเพศตรงข้ามคนเดียวคนหนึ่งโดยเฉพาะ โดยจะมีวิธีการเลือกเพศ

ตรงข้ามที่ตนสนใจเป็นพิเศษ และเมื่อเลือกรักคนใดแล้วมักจะคิดถึงแต่คนรักจนไม่เป็นอันทำอะไร มักจะหมกมุ่นและเพ้อฝันถึงภาพคนรัก และถ้าไม่ได้รับข่าวหรือประสบความผิดหวังเกี่ยวกับคนรัก ก็มักจะแสดงความผิดหวังอย่างรุนแรงและถาษาคนผู้แนะนำที่คิดว่าอาจจะหาทางออกโดยวิธีผิด ๆ เช่น หินเข้าหาอบายมุข หรือแม้แต่การฆ่าตายชีวิตของตนเอง

สุชา จันทน์เอม (2529 : 72) ได้กล่าวถึงเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นไว้ว่า โดยทั่วไปชายหญิงจะเริ่มคบหากันตั้งแต่วัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มสนใจในเพศตรงข้ามกับตน ในวัยนี้บุคคลจะมีความต้องการมิตรภาพ ความรัก และต้องการความเป็นอิสระจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง บุคคลในวัยนี้จึงเริ่มมองหาเพศตรงข้ามที่ถูกใจ ซึ่งจะเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่ความรักเพศตรงข้าม ความตองใจกันระหว่างวัยรุ่นเพศชายกับเพศหญิง โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ชั้นคือ มิตรภาพ ความรักและความสัมพันธ์ทางเพศ ในวัยรุ่นตอนต้นเด็กผู้ชายกับเด็กผู้หญิงมักจะแยกกันเล่น แต่ก็เริ่มมีความสนใจซึ่งกันและกันโดยไม่กล้าเปิดเผย จะมีความพอใจที่จะอยู่ในกลุ่มเพศเดียวกันและมักจะทำตามกลุ่ม นิยมคลั่งไคล้อะไรเหมือน ๆ กัน เริ่มสนใจเพศตรงข้าม ดังนั้นการอยู่ในกลุ่มเพศเดียวกันจะพัฒนาไปสู่กลุ่มต่างเพศอย่างค่อยเป็นค่อยไป คือ เมื่อมีการรวมกิจกรรม วัยรุ่นแต่ละกลุ่มก็จะมาพบปะกันต่อมาเมื่อค่อย ๆ รู้จักกันพูดคุยกันแล้ว สมาชิกของกลุ่มซึ่งเป็นคนละเพศก็เริ่มจับคู่กัน เริ่มมีการมีคพบกันเกิดเป็นความรักและอาจเกิดการแต่งงานตามมา ผู้ชายกับผู้หญิงมีความแตกต่างกันในเรื่องเหล่านี้คือ เพศชายอาจไม่ต้องรอให้เกิดความรักก่อนก็ข้ามไปมีความสัมพันธ์ทางเพศ แต่ในเพศหญิงส่วนใหญ่ต้องเป็นไปตามลำดับขั้นและเพศหญิงสนใจที่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศเพื่อความรักอันมั่นคง ข้อที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งคือ ลักษณะธรรมชาติของเพศชายนั้นจะมีความรักที่แท้จริงต่อเพศตรงข้ามยาก จะเกิดได้หนึ่งหรือสองครั้งเท่านั้น นอกจากนั้นมักจะเป็นความปรารถนาทางเพศมากกว่าสิ่งอื่นและฝ่ายหญิงมักจะเข้าใจผิดว่าเป็นความรัก

ในเรื่องการนัดเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ สุชา จันทน์เอม (2529 : 72) กล่าวว่า การนัดเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ หมายถึง การคบหาสมาคมโดยมีเป้าหมายที่จะทำความคุ้นเคยกับเพื่อนต่างเพศ ไม่ใช่เพื่อการแต่งงาน เพราะผู้ที่คบหากันนั้นอายุยังน้อย ยังไม่สำเร็จการศึกษา ยิ่งตั้งตัวในทางเศรษฐกิจไม่ได้ การนัดเที่ยวนั้นเป็นกิจกรรมเพื่อความสนุกสนาน เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านสังคมและตอบสนองความต้องการทางด้านจิตวิทยา และสมาคมคนหนุ่มสาวสตรี

แห่งประเทศไทย (2518 : 200) โลกกล่าวเกี่ยวกับการนัดเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการการมีพวกพ้อง ต้องการการมีเจ้าของและเป็นเจ้าของ และความต้องการที่สำคัญของวัยรุ่นอีกประการหนึ่งคือ การยอมรับในความเป็นเพศหญิงหรือเพศชายอย่างเต็มที่จากคนอื่น ๆ ในวัยเดียวกัน ในวัฒนธรรมตะวันตกนั้น การนัดพบหรือการนัดเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่นนั้นถือว่ามีค่าสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาการอย่างหนึ่ง ทำให้เด็กวัยรุ่นได้มีโอกาสศึกษาพฤติกรรมของเพศตรงข้ามและมีโอกาสพิจารณาตนเองว่ามีบุคลิกภาพอย่างไร อีกทั้งเป็นการนำเอาทฤษฎีต่าง ๆ เช่น การเข้าสังคม การสนทนากับคนอื่นมาทดลองใช้ในประสบการณ์จริง เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือนำไปสู่การเลือกคู่ครองและการแต่งงาน ในประเทศไทยปัจจุบัน วัยรุ่นได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมของต่างประเทศมาก เป็นต้นว่า การแต่งกาย ความประพฤติ การเที่ยวเตร่และการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งเรามักจะพบว่า เด็กวัยรุ่นที่หาความสุขกับเพื่อนต่างเพศอย่างเสรีนั้น มักจะพบกับความยุ่งยากภายหลัง นักจิตวิทยาได้สำรวจพบว่า เด็กวัยรุ่นหญิงที่ยอมคบค้าสมาคมกับเพื่อนต่างเพศโดยอิสระนั้น มักจะไม่พบกับความสุขในชีวิตสมรสอย่างแท้จริง นั่นคือ มักจะไม่ได้รับการยกย่องจากฝ่ายชายหรือไม่ได้รับความเกรงใจจากฝ่ายชายเท่าที่ควร

สมาคมสหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย (2518 : 128) โลกกล่าวถึงข้อดีในการนัดเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศไว้ดังนี้คือ เป็นการตอบสนองความสนใจในเพื่อนต่างเพศซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของวัยรุ่น ช่วยในการนำทฤษฎีในเรื่องการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศไปฝึกใช้กับตนเอง วัยรุ่นบางคนขาดความมั่นใจในตนเอง หวาดหวั่นเคอะเขินขี้อาย ด้วยกับคนแปลกหน้าไม่เป็น แต่งตัวไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ ถ้าได้มีโอกาสออกเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศหรือเพื่อนเพศเดียวกันบ้างก็จะช่วยปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้ดีขึ้น แต่การออกเที่ยวพร่ำเพรื่ออาจทำให้หมดเปลือง เสียเวลาในการเรียน สุขภาพทรุดโทรมและอาจทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องสมควรหรืออาจจะเกิดความเสียหายขึ้นได้ เพราะวัยรุ่นมีแรงขับทางเพศมาก

จากที่กล่าวมาในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมในการคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่นและการพัฒนาการในเรื่องเพศ พอสรุปได้ว่า เด็กวัยรุ่นกำลังเป็นวัยที่มีการพัฒนาการทางเพศเกินขั้นขึ้น ทั้งทางด้านพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และสังคม ตลอดจนเป็นวัยที่มีความสนใจเพศตรงข้าม ซึ่งถ้าเด็ก

วัยรุ่นประพฤติตนไม่เหมาะสมอาจทำให้เกิดปัญหาตามมา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนต่างเพศ

งานวิจัยในประเทศ

จิระ จิงเจริญศิลป์ (2523 : 43 - 53) ได้ศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย ผลจากการศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย มีความรู้สึกเสรีในการคบเพื่อนต่างเพศน้อย กล่าวคือ ส่วนใหญ่จะปฏิบัติตนอยู่ในกรอบประเพณีไทย นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กวัยรุ่นชายมีความรู้สึกเสรีในการปฏิบัติตนในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าเด็กวัยรุ่นหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เด็กวัยรุ่นที่ไม่ได้ศึกษาอยู่ในสถานศึกษามีความรู้สึกเสรีในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เด็กวัยรุ่นที่รู้สึกว้าครอบครวไม่สงบสุข มีความรู้สึกเสรีในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่รู้สึกว้าครอบครวสงบสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าเด็กวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตยตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกับเด็กวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตยไม่ถึง 10 ปี อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จริยา พงศ์วิวัฒน์ (2526 : 34 - 36) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ เจตคติและความต้องการของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในเรื่องเกี่ยวกับเพศศึกษา พบว่า นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเพศศึกษาอย่างจำกัด มีเจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศศึกษาและเห็นประโยชน์ของการสอนเพศศึกษา ในเรื่องการปฏิบัติตนและพฤติกรรมทางเพศ พบว่านักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง การอยู่เป็นโสดและการแต่งงาน แต่ นักศึกษายังอยู่ภายใต้ค่านิยมมาตรฐานสองชั้น (Double Standard) ซึ่งเป็นความไม่เสมอภาคทางสังคม ในการคาดหวังพฤติกรรมของแต่ละเพศแตกต่างกัน เช่น เพศชายสามารถมีพฤติกรรมทางเพศได้โดยเสรีและได้รับการยกย่อง ในขณะที่พฤติกรรมของเพศหญิงจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการแต่งงานและจารีตประเพณี และยังพบว่านักศึกษามีปัญหาในการคบเพื่อนอีกด้วย

บุญวาทย์ เพชรรัตน์ (2527 : 151 - 152) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติต่อการมีคูครองของเด็กรุ่นใหม่มาจากครอบครัวสมบูรณ์ และครอบครัวแตกแยก ผลจากการศึกษาพบว่า เด็กรุ่นใหม่มาจากครอบครัวสมบูรณ์และครอบครัวแตกแยก มีเจตคติในการมีคูครองไม่แตกต่างกัน เด็กรุ่นใหม่มาจากครอบครัวสมบูรณ์และครอบครัวแตกแยกที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองมากเกินไป มีเจตคติต่อการมีคูครองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เด็กรุ่นเพศชายและเพศหญิงที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีเจตคติต่อการมีคูครองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เด็กรุ่นเพศชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบปกป้องคุ้มครองมากเกินไป มีเจตคติต่อการมีคูครองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับเด็กรุ่นเพศหญิง นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กรุ่นเพศหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบทอดทิ้ง มีเจตคติต่อการมีคูครองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรทิพย์ วงศ์เพชรสง่า (2528 : 37 - 38) ได้ศึกษาถึงการยินยอมใหม่เพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานของนักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน 568 คน ผลจากการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ยินยอมใหม่เพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานในระดับปานกลาง ปัจจัยภูมิหลังทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการยินยอมใหม่เพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน ได้แก่ เพศ และสถานภาพทางการสมรสของบิดามารดา ปัจจัยทางจิตวิทยาสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการยินยอมใหม่เพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานมากที่สุด คือ การยินยอมใหม่เพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานของเพื่อนสนิท

นอกจากนี้ยังมีผู้วิจัยเกี่ยวกับเจตคติทางเพศของเด็กนักเรียนในโรงเรียนสนธิศึกษากับเด็กนักเรียนในโรงเรียนสตรี และพฤติกรรมทางเพศของเด็กนักเรียนโรงเรียนชายและโรงเรียนสตรีไว้ดังนี้

วันเพ็ญ บุญประกอบ (2526 : 60) ได้กล่าวว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีพฤติกรรมแบบรักรวมเพศ หรือเด็กที่มีความรัก ความพอใจหรือใกล้ชิดอยู่ในกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน เช่น นักเรียนในโรงเรียนชายหรือเด็กนักเรียนในโรงเรียนสตรี มีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมแบบรักรวมเพศสูง

ผกาพันธ์ ชนะภัย (2527 : 154) ได้ศึกษาเจตคติทางเพศของเด็กนักเรียนหญิงใน

โรงเรียนสหศึกษา และนักเรียนหญิงในโรงเรียนสตรี ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และ
กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า เจตคติทางเพศของ
นักเรียนหญิงอยู่ในระดับปานกลางและเจตคติทางเพศของนักเรียนหญิงในโรงเรียนสหศึกษากับ
นักเรียนหญิงในโรงเรียนสตรีแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในต่างประเทศ

โบลบี (Bowlby. 1946 : 35 - 48) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายใน
ครอบครัวกับพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น พบว่าครอบครัวที่ขาดความรัก ความอบอุ่น มีส่วนทำให้
การปฏิบัติตนในการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นออกนอกกรอบนอกทางจากขนบธรรมเนียมประเพณี
และวัฒนธรรมอันดีงาม

ออฟเฟอร์ (Offer. 1971 : 40 - 48) ได้ศึกษาพฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศ
ของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา อายุระหว่าง 14 - 21 ปี ซึ่งเป็นการศึกษาระยะยาว
พบว่า ในเรื่องการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ เมื่อเริ่มเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้หนึ่งปี
ร้อยละ 45 ของกลุ่มตัวอย่างไม่เคยมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ เมื่อเรียนอยู่ในปีที่ 3 ร้อยละ 77 ของ
กลุ่มตัวอย่างเคยมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ สำหรับการยินยอมให้เพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานนั้น พบว่า
ร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า เป็นสิ่งที่ควรกระทำได้ แต่ควรจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
เสียก่อน เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ร้อยละ 10 ของกลุ่มตัวอย่างเคยมีเพศสัมพันธ์และ
เพิ่มเป็นร้อยละ 50 เมื่อเรียนมหาวิทยาลัยปีที่ 3

เดริท และแคทเชล (จิระ จิ่งเจริญศิลป์. 2523 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Dearth
and Cassell. 1976 : 549 - 596) ได้ศึกษาถึงผลการเรียนวิชาเพศศึกษาว่าจะมีอิทธิพล
ทำให้นิสิตชายและหญิงแตกต่างกันหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนิสิตชาย 121 คน นิสิตหญิง 76
คน ผลจากการศึกษาพบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงมีเจตคติต่างกันหลายเรื่อง เรื่องที่ต่างกันมากที่สุด
คือ เรื่องอวัยวะที่แสดงความ เป็นเพศหญิง เป็นสิ่งดึงดูดใจมากที่สุดในตัวผู้หญิง ผู้ชายเปลี่ยนเจตคติ
ในเรื่องที่ว่ารักร่วมเพศเป็น เรื่องของความหอมมากกว่าจะเป็นความผิดปกติทางเพศ ผู้หญิงเปลี่ยน
เจตคติ เรื่องที่ว่าศาสนาเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งในเรื่องเพศของบุคคลทุกชั้น ในสังคมปัจจุบัน

มากที่สุด นอกจากนั้นยังพบว่า ทั้งผู้ชายและผู้หญิงมีความคิดว่ากิจกรรมทางเพศของผู้ใหญ่ที่ยินยอมหรือมีใจกันเป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่ม เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย

รอส (Ross. 1977 : 44 - 45) ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นในเมืองนิวยอร์ก จำนวน 1,000 คน เป็นเพศชาย 333 คน เป็นเพศหญิง 667 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 13 - 19 ปี ผลจากการศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีพ่อแม่เพียงคนเดียวจะยุ่งเกี่ยวกับเรื่องทางเพศมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีพ่อแม่ทั้งสองคน นอกจากนั้นยังพบว่า ร้อยละ 64 ของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง และร้อยละ 76 ของกลุ่มตัวอย่างเพศชาย เคยมีเพศสัมพันธ์อย่างน้อยหนึ่งครั้ง เพศหญิงส่วนใหญ่คิดว่าพ่อแม่คงจะผิดหวังที่ตนยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศ แต่เพศชายคิดว่าพ่อแม่ส่งเสริมเป็นนัย ๆ ที่ตัวเองจะยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศ

มาร์โจรี (Marjorie. 1982 : 3254 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบทางบุคลิกภาพ มโนคติเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของวัยรุ่นต่อพฤติกรรมการทำแท้ง ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการทำแท้งของวัยรุ่น ซึ่งพบว่า วัยรุ่นที่มีการตั้งครรภก่อนการสมรสและทำแท้งส่วนใหญ่พ่อแม่มีความขัดแย้งกัน บรรยากาศภายในบ้านตึงเครียดหรืออาจมีบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียว มีมโนคติเกี่ยวกับตนเองต่ำ มีสภาพจิตใจไม่มั่นคง มีความรู้ในเรื่องเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิดอยู่ในระดับต่ำ

ซูซาน (Susan. 1983 : 3430 - A) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลเกี่ยวกับเรื่องเพศ เจตคติในการคุมกำเนิดและพฤติกรรมระหว่างเพศของวัยรุ่น ผลจากการศึกษาพบว่า เจตคติส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลมากต่อพฤติกรรมในการคุมกำเนิด พ่อแม่ที่มีอิทธิพลมากในเรื่องเจตคติเกี่ยวกับเรื่องเพศและบรรทัดฐานของสังคมมีผลต่อเจตคติในการคุมกำเนิด

จากที่กล่าวมาแล้วพบว่า ค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการตั้งครรภนอกสมรส ปัญหาการโรด ปัญหาการทำแท้งและปัญหาต่าง ๆ มากมาย ค่านิยมของแต่ละบุคคลนั้นมีอิทธิพลมาจากการติดต่อกับและการสังสรรค์กันในสังคม การปรับตัวของเด็กวัยรุ่นจะประสบความสำเร็จเพียงใดนั้น มีรากฐานมาจากสภาพในครอบครัว การอบรมสั่งสอนและค่านิยมของเด็กวัยรุ่นเอง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

เป็นที่ยอมรับกันว่าครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลสำคัญที่สุดในการปรับปรุงพฤติกรรมของบุคคล (สมชาย วัชรกุล. 2524 : 75 - 76) ถึงแม้ว่าครอบครัวจะเป็นหน่วยสังคมพื้นฐานที่เล็กที่สุด แต่ก็มีความสำคัญมากที่สุดของสังคม ชีวิตของบุคคลย่อมมีความผูกพันกับครอบครัว พัฒนาการต่าง ๆ มีจุดเริ่มต้นมาจากชีวิตในครอบครัว ถ้าเขาได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาดีก็ได้รับความรักความอบอุ่น เขาจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุรณ พฤติกรรมที่เป็นปกติหาต่าง ๆ ของสังคม บุคลิกภาพที่เปี่ยมเบนและนิสัยเกเรจนกลายเป็นอันธพาลนั้นเกี่ยวโยงมาจากประสบการณ์เบื้องต้นที่เด็กได้รับภายในครอบครัวของตน เด็กเกเรหรือเด็กที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาในสังคม ส่วนมากเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ไม่รู้จักการอบรมเลี้ยงดู องค์ประกอบภายนอกบ้านอันเป็นสาเหตุทำให้เด็กเสียเป็นเพียงองค์ประกอบชั้นรองลงมาเท่านั้น

การอบรมเลี้ยงดูเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญซึ่งต่อการพัฒนาด้านบุคลิกภาพของเด็ก จึงมีผู้สนใจศึกษาคุณค่าเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเป็นอันมากเช่น โรเจอร์ (อูลริทซ์ โปธิโกสุม. 2523 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Rogers. 1972 : 117) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 ลักษณะคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองมากเกินไป การอบรมเลี้ยงดูทั้งหลายแบบด้วยกัน แต่ละแบบย่อมมีส่วนที่พัฒนาให้เด็กในแต่ละครอบครัวมีพัฒนาการและบุคลิกภาพแตกต่างกันออกไป (Watson. 1959 : 539 ; ประพันธ์ สุทธาวาส. 2519 : 39 ; กอ สุวิสถิติพานิชย์. 2522 : 53 - 36) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ใช้อำนาจบังคับควบคุมเด็กโดยอาศัยเหตุผลและความเข้าใจเป็นที่ตั้ง พ่อแม่มิได้ปล่อยตามใจเด็กแต่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับตนได้ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีสติยับยั้งชั่งใจตนเอง มีความสามารถในการวิเคราะห์และใช้เหตุผล มีการไตร่ตรองและจะมีลักษณะการเป็นผู้นำสูง
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ใช้อำนาจบังคับ

ควบคุมอย่างเข้มงวดกวดขัน ไม่รับฟังความคิดเห็นของเด็ก เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะมีความรู้สึกว่าตนเองขาดความรักความอบอุ่น มักจะเป็นคนที่ขาดความคิดริเริ่ม ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ปกครองตนเองไม่ได้ ชอบทำตามคำสั่งมากกว่าจะคิดเอาเอง มองโลกในแง่ร้าย วิตกกังวลและมักจะเป็นคนขาดความรับผิดชอบ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย คือ การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กมีความรู้สึกว่าพ่อแม่ไม่ใส่ใจตนเอง ไม่ได้รับความรักความอบอุ่น ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าพ่อแม่มีความเข้าใจผิดว่าการปล่อยตามใจเป็นวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หรือบางคนตามใจลูกมากเกินไปเพราะความรักและความหลงใหลบางประการ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้มักจะเป็นบุคคลที่ปรับตัวไม่ดี ควบคุมความประพฤติของตนเองไม่ได้ ไม่รู้จักขอบเขตของความพอดี ขาดความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เป็นคนก้าวร้าว ขาดความรับผิดชอบ อยากทำอะไรก็จะเอาให้ไต่ดังใจ ไม่สนใจว่าคนอื่นจะมองตนอย่างไร เมื่อเกิดความอยากหรืออยากเห็นก็จะทดลองด้วยตนเอง ซึ่งเป็นผลทำให้เด็กถูกชกจู๋ไต่งาย

แลนดิส (Landis. 1952 : 160) ได้กล่าวถึงลักษณะและผลของการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเป็นวิธีการที่ได้รับการยอมรับและใช้กันในอดีต ซึ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้มักจะสิ้นสุดลงโดยปริยายเมื่อเด็กโตถึงช่วงวัยรุ่นหรือเกิดความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่กับเด็กซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เด็กถูกไล่ออกจากบ้านหรือเป็นสาเหตุให้เด็กหนีออกจากบ้าน ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของสัมพันธภาพที่เท่าเทียมกันและการรับ มีความเข้าใจต่อกันและมีความยุติธรรม คือ การที่พ่อแม่ลดการควบคุมลงแล้วค่อย ๆ เพิ่มความรู้สึกเสมอภาคและทำความเข้าใจให้กับเด็ก เมื่อเด็กโตเป็นวัยรุ่นการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันจะเป็นการทำลายความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาการของเด็ก ทำให้เด็กเข้าสู่วัยรุ่นโดยไม่มีโอกาสได้ฝึกฝนการตัดสินใจเพราะเขาจะถูกบังคับให้ต่อสู้เพื่อตัวของเขาเองอย่างเดียว ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนั้นจะค่อย ๆ สร้างพัฒนาการของเด็ก คั้งนั้นเมื่อเขาโตเป็นวัยรุ่นจึงพร้อมที่จะเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดสร้างสรรค์

เฮอรล็อค (Hurlock. 1955 : 433 - 435) ได้กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สรุปได้ว่า เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ให้ความรัก เคารพในสิทธิของเด็ก ให้ความ

เท่าเทียมกันแก่สมาชิกในครอบครัว ซึ่งทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นและความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ เซอร์ล็อก (Hurlock. 1967 : 602) ยังได้แบ่งลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 ลักษณะดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่จะขัดขวางไม่ให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง ทำให้วัยรุ่นเป็นคนยอมทำตาม และกลัวที่จะต้องรับผิดชอบต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความขัดแย้งกับพ่อแม่ที่คาดหวังให้ลูกมีความรับผิดชอบมากขึ้น เมื่อเขาเติบโตขึ้นและในขณะที่เขาเชื่อฟังคำสั่งของพ่อแม่ เขาก็เกิดความไม่ชอบพ่อแม่ขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเหตุนี้ เขาจะสะสมความขุ่นเคืองใจอย่างรุนแรงและต่อต้านพ่อแม่โดยไม่พูดจากับพ่อแม่หรือไม่ปรึกษาหารือ ไม่ขอคำแนะนำเมื่อเขามีปัญหา ผลของการเข้มงวดกวดขันจะทำให้เกิดความบาดหมางกันอย่างลึกซึ้งระหว่างเด็กวัยรุ่นและผู้ปกครอง

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้เด็กมีสัมพันธภาพที่ราบรื่นกับผู้ปกครอง จากการศึกษาชิ้นหนึ่งและยอมรับนับถือในตัวพ่อแม่จะทำให้เขาปรึกษาพ่อแม่เมื่อมีปัญหา อีกทั้งมีเจตคติที่ดีต่อพ่อแม่และชื่นชมชีวิตในบ้านของเขา เขาจะไม่ลงเอยในทางที่จะแสดงออกถึงความรักและความนับถือต่อพ่อแม่ ซึ่งจะทำให้บรรยากาศภายในบ้านมีความอบอุ่น

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกไม่ยอมรับนับถือในตัวพ่อแม่ ไม่ชื่นชมยินดีในสิ่งที่พ่อแม่ทำให้อะไรก็ช่วยตัวเองในการดำเนินชีวิต มีความคาดหวังแบบเห็นแก่ตัว จะรู้สึกไม่ปลอดภัยและไม่มีความมั่นใจ เวลาใดที่เขาทำอะไรผิดเขาจะรู้สึกขุ่นเคืองใจและต่อต้านพ่อแม่

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบไม่สม่ำเสมอ เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่มีลักษณะไม่แน่นอน บางเวลาอาจเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีเหตุผล บางเวลาอาจจะเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ซึ่งขึ้นอยู่กับอารมณ์ของพ่อแม่เป็นสำคัญ ยากที่เด็กจะคาดเดาได้ ทำให้เด็กวัยรุ่นเกิดความรู้สึกว่า พ่อแม่ไม่ยุติธรรม จากความไม่ยุติธรรมของพ่อแม่ตัวเด็กและญาติพี่น้องจะช่วยกันต่อต้านพ่อแม่และปกป้องเด็กที่ไม่ได้รับความยุติธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดบรรยากาศที่ดีในบ้าน และไม่สนับสนุนให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างพ่อแม่กับเด็กอีกด้วย

โรเจอร์ (Rogers. 1962 : 325) ได้กล่าวถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่นที่

เหมาะสมไว้ดังนี้ การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่นที่เหมาะสมนั้นควรพิจารณาใหม่ความสัมพันธ์ระหว่าง การให้อิสระและการพึ่งพา ในการจะประสบความสำเร็จในการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ได้นั้น เป็นสิ่งที่ พ่อแม่ต้องเริ่มกระทำอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะและเจตคติที่จำเป็น หากพวกเขาได้รับการยอมรับในฐานะเป็นผู้มีสิทธิในการออกเสียงและเป็นผู้ที่จะเป็นผู้ใหญ่ในไม่ช้า พ่อแม่ต้องไม่มองความต้องการบางอย่างของเขาเป็นสิ่งที่ไร้สาระ การที่ผู้ใหญ่จะเข้าใจวัยรุ่นได้ดี นั้นจะต้องพิจารณาดังความคิดของเพื่อน ๆ ของเขาที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันและวิถีทางที่พวกเขากระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วย การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่นควยวิธีการดังกล่าวข้างต้นนั้นต้องตั้งอยู่บน พื้นฐานของความเข้าใจ ซึ่งประกอบด้วย การให้ความร่วมมือ การให้ความไว้วางใจ การให้ความ เอาใจใส่ และการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเด็กและผู้ปกครอง วิธีการดังกล่าวนี้ คือ การอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยหรือการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลนั่นเอง

มุสเสน (Mussen. 1963 : 72) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบมี เหตุผลว่า เป็นวิธีการที่บิดามารดาให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก ให้เด็กมีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็นแก่เด็กเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ได้ ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะทำให้เด็กเกิดความอยากรู อยากรู้ มีความคิดสร้างสรรค์มากกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่น

พองพรต (เกิดพิทักษ์ (2530 : 199) ได้กล่าวถึงสภาพของการอบรมเลี้ยงดูและ สภาวะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีอิทธิพลต่อลักษณะนิสัยของเด็กโดยตรง เป็นต้นว่า เด็กที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ที่มหาวิทยาลัยสูงนั้น พ่อแม่จะไม่ใช้วิธีการรุนแรงในการลงโทษ แต่จะใช้ เหตุผลมากกว่าและลักษณะของการลงโทษก็จะแตกต่างกันไป พ่อแม่ที่มหาวิทยาลัยสูงจะลงโทษโดย การใช้คำพูดหรือการพาดพิงที่เป็นความปรารถนาของเด็ก ส่วนพ่อแม่ที่มหาวิทยาลัยระดับต่ำจะมีการ ลงโทษทางกายมากกว่าและค่อนข้างจะรุนแรง

สุภาพรณ โครตจรัส (2525 : 193 - 210) ได้กล่าวถึงลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขันและการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยไว้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย การเลี้ยงดูแบบให้ความรักมาก การเลี้ยงดูแบบควบคุมปานกลางถึงค่อนข้างน้อยและ การใช้เหตุผลในการฝึกระเบียบวินัย มักใช้วิธีการชมเชยมากกว่าการลงโทษและเมื่อจำเป็นต้อง

ลงโทษ จะใช้การลงโทษทางจิตวิจามากกว่าการลงโทษทางร่างกาย จึงอาจกล่าวได้ว่าเด็กที่ได้รับการ
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
แบบอื่น ๆ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่มีความารคากำหนด กฎเกณฑ์และมาตรฐานที่เข้มงวดและความคุมอย่างเต็มที่ ให้เด็กเป็นตัวของตัวเองน้อยมาก มีการ
บังคับให้เด็กทำตามความคิดเห็นของผู้ใหญ่ และมีการลงโทษเมื่อเด็กไม่ปฏิบัติตาม เด็กที่ได้รับการ
อบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะมีลักษณะ เชื่อฟังคำสั่ง สุภาพและมีพฤติกรรมตามมาตรฐานสังคม แต่จะมีลักษณะ
ที่ไม่น่าพึงพอใจคือ มีความหวาดกลัวยอมทำตามมีพฤติกรรมพึงพิงผู้อื่นและมีลักษณะเป็นบุคคลเก็บกด

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ไม่เอาใจใส่
เลี้ยงดู ไม่สนใจความต้องการของเด็ก ไม่ให้ความรักความอบอุ่น ไม่ให้เวลากับเด็ก ไม่คำนึงถึง
ความรู้สึกนึกคิดของเด็ก ไม่ให้ความสำคัญกับเด็ก นำไปเปรียบเทียบกับเด็กอื่นอย่างไม่ยุติธรรม
มีการชมเชยหรือบางรายอาจมีการกระทำที่ทารุณต่าง ๆ ด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ทำให้เด็กรู้สึกว่า
ตนไม่เจา มีปมด้อย มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในทางลบ มีความวิตกกังวล ไม่มั่นใจ ว่าเหตุ
การร้าย เป็นปฏิปักษ์ อัจฉริยะและเรื่อรองความสนใจจากผู้อื่น เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะไม่รู้จัก
การให้และการรับความรัก เด็กที่ถูกทอดทิ้งจะพัฒนาความรู้สึกผิดชอบชั่วดีหรือลักษณะทางจริยธรรม
ได้ช้ากว่าเด็กที่ได้รับการอบรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่เคยมีความรู้สึกผูกพันใกล้ชิดกับแม่แบบดีพอที่
ปฏิบัติตนตามแบบบิดามารดาหรือไม่เคยได้รับการชมเชยเมื่อแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา จึงยาก
ที่จะแยกพฤติกรรมที่ถูกหรือผิดได้ เป็นผลให้เด็กมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ได้ยาก

ดวงกมล เวชชรรยรัตน์ (2526 : 552 - 555) ได้กล่าวถึงวิธีการและผลของการ
อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลพอสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู
แบบเข้มงวดกวดขันคือ การที่พ่อแม่เข้มงวดกวดขันกับการกิจในชีวิตประจำวัน ตลอดจนความคิด
ความเชื่อและการกระทำต่าง ๆ ของเด็กเป็นอย่างมาก จนกระทั่งทำให้เด็กเกิดความหวาดกลัว
ไม่กล้าและไม่แน่ใจในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่าง ๆ ลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่ได้รับการอบรม
เลี้ยงดูแบบนี้อาจจะแสดงออกได้ในสองลักษณะคือ มีความหวาดกลัวไม่กล้าตัดสินใจ และอีกประการ
หนึ่งคือ กล้าตัดสินใจอย่างบ้าบิ่น ลักษณะพฤติกรรมทั้งสองประการที่เกิดขึ้นนั้นมักจะมีผลอย่างมากต่อ

พฤติกรรมของเด็กที่จะเติบโตในอนาคต เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะเป็นเด็กที่ไม่กล้าตัดสินใจกระทำด้วยตนเอง เมื่อถึงคราวต้องตัดสินใจในเรื่องที่ไม่มีระเบียบใด ๆ ร้องรับก็จะทำไม่ได้ ส่วนพวกที่ตัดสินใจอย่างบ้าบิ่นก็ไม่สนใจระเบียบวินัยเลย โดยจะใช้ตนเองเป็นหลักกระทำตามที่ตนเองชอบ ละเลยกฎระเบียบ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น จะมีพฤติกรรมต่อต้านผู้ใหญ่อย่างรุนแรง ซึ่งเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อสังคม เช่น หนีโรงเรียน หนีออกจากบ้าน มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลนั้น เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ให้อิสระในการกระทำแก่เด็ก เด็กจะมีความคิดและรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งจะ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการดำรงชีวิตในสังคม แต่อย่างไรก็ตามการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลมักจะทำกันอย่างไม่ถูกต้องคือแทนที่จะทำความเข้าใจกับเด็กในเรื่องเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นที่ถูกต้อง กลับปล่อยให้เด็กทำอะไรตามความชอบหรือความปรารถนาของตนเอง จนในที่สุดเด็กจะเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง จะเอาอะไรต้องให้ใครตั้งใจ ถ้าไม่ใครจะประท้วงแสดงความไม่พอใจ ซึ่งถ้าพ่อแม่ว่ากล่าวเด็กก็จะอ้างว่าพ่อแม่ไม่ให้อิสระ ไม่ให้เขาเป็นตัวของตัวเอง

สุชา จันทน์เอม (2529 : 102 - 103) ได้กล่าวว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือความประพฤติของวัยรุ่นยิ่งกว่าสถาบันอื่นใด ทั้งนี้เพราะเด็กต้องอาศัยอยู่กับบิดามารดาหรือผู้ปกครองเป็นระยะเวลาอันยาวนานกว่าสถาบันอื่น ๆ บิดามารดาจึงควรเอาใจใส่ดูแลและอบรมบุตรของตนให้ผ่านพ้นวัยรุ่นก้าวหน้าไปสู่ชีวิตที่ดี อันจะช่วยให้เด็กและบิดามารดามีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน บิดามารดาควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ ควรระวังให้วัยรุ่นมีสิทธิและความรับผิดชอบภายในบ้าน สร้างเจตคติที่ดีต่อบุตรของตน และเคารพในสิทธิของบุตรไม่ละเมิดสิ่งที่เด็กไม่ชอบ เช่น เปิดจดหมายของเด็กอ่าน เข้มงวดจนเกินไปและยุ่งเกี่ยวกับการตัดสินใจของเด็ก บิดามารดาควรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่วัยรุ่นของตน บิดามารดาควรชักชวนให้พี่น้องรักใคร่กัน ให้องค์กรเคารพพี่ตามลำดับ บิดามารดาไม่ควรสอนว่ารักลูกคนใดเป็นพิเศษอันจะก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างพี่น้อง บิดามารดาควรสอนให้บุตรใช้เงินเป็น รู้จักค่าของเงิน รู้จักการใช้จ่ายว่าสิ่งใดควรไม่ควร นอกจากนี้บิดามารดาควรเอาใจใส่ในการคบเพื่อนของเด็กวัยรุ่นอีกด้วย

นอกจากนี้ เซอร์ลอค (อوبرตัน โพลีโกสม. 2523 : 15 ; อ้างอิงมาจาก

Hurlock. 1956 : 434) นักจิตวิทยาพัฒนาการยังได้กล่าวถึงอิทธิพลของพ่อแม่ที่มีต่อบุคลิกภาพของบุคคลไว้ พ่อสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมของครอบครัวจะเป็นพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งเด็กจะเลียนแบบโดยการสังเกตพฤติกรรมของพ่อแม่ผู้ปกครอง
2. การแสดงความคิดเห็นในลักษณะที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบ การได้รับรางวัลหรือการลงโทษนั้นครอบครัวจะเป็นผู้ส่งสอนเด็กให้มีพฤติกรรมตามที่สังคมยอมรับและต้องการ
3. ครอบครัวจะต้องวางแผนในการลงโทษที่แน่นอน ถ้าเด็กกระทำความผิด เพื่อเด็กจะได้จดจำพฤติกรรมที่ลงโทษนั้นได้แน่นอน
4. ครอบครัวจะต้องพยายามให้เด็กเกิดแรงจูงใจ เพื่อให้เด็กทำในสิ่งที่ถูกต้องตามวัฒนธรรมและฝึกให้เด็กยึดถือคุณค่าที่ตามวัฒนธรรม

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นเรื่องสำคัญซึ่ง เพราะผลจากการอบรมเลี้ยงดูนั้นเป็นสิ่งที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของเด็ก เช่น ความสามารถในการปรับตัว ความรับผิดชอบ เจตคติ ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดและอื่น ๆ อีกหลายประการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

งานวิจัยในประเทศ

ประพันธ์ สุทธาวาส (2519 : 38) ได้ศึกษาถึงการอบรมเลี้ยงดูกับความก้าวร้าวของเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยครูเชียงใหม่ ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป มีบุคลิกภาพด้านความก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยกับแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป มีบุคลิกภาพด้านความก้าวร้าวแตกต่างกัน

สมาน กำเนิด (2520 : 35 - 36) ได้ศึกษาถึงการอบรมเลี้ยงดูกับการปรับตัวของเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การอบรม

เลี้ยงดูทั้งสามแบบคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีผลทำให้เด็กปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและแบบเข้มงวดกวดขัน นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนั้น เด็กหญิงปรับตัวได้ดีกว่าเด็กชาย

กฤตารณ วิทวัสศิริ (2526 : 223 - 224) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพภายในครอบครัวกับการปรับตัวของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมีมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวนทั้งสิ้น 499 คน ผลจากการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพภายในครอบครัวกับการปรับตัวของเด็กวัยรุ่น มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นันทิศา สักดิ์อุดม (2528 : 416 - 417) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความมีวินัยในตนเองตามการรับรู้ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

ไซมอนด์ (ศิริพร หลิมศิริวงศ์. 2511 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Symond. n.d. : Unpaged) ได้ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีผลต่อบุคลิกภาพของเด็ก โดยสรุปเป็นข้อ ดังนี้

1. พ่อแม่ที่ปล่อยปละละเลยบุตร จะทำให้บุตรมีลักษณะก้าวร้าว เจ้าคิดเจ้าแค้น ชอบพูดปด หนีโรงเรียน ลักเล็กขโมยน้อย
2. พ่อแม่ที่ประคบประหงมมากเกินไป บุตรจะมีลักษณะเป็นคนที่ไม่ให้ความร่วมมือ หึงตนเองไม่ได้ ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

3. พ่อแม่ที่มีอำนาจเหนือบุตร บุตรมักจะเป็นคนเจ้าระเบียบ สุภาพเรียบร้อย อยู่ในโอวาท สามารถปรับตัวเข้ากับผู้ใหญ่ได้ดี สงบเสงี่ยม แต่มักขาดความคิดริเริ่ม

4. พ่อแม่ที่ยอมจำนนต่อบุตร บุตรจะขาดความรับผิดชอบ ไม่อยู่ในโอวาท เห็นแก่ตัว คือกดิ่ง มักทำอะไรตามใจชอบ

นอกจากนี้ ไชมอนด์ ยังพบว่าลูกที่พ่อแม่ให้การยอมรับ จะเป็นผู้ที่เพื่อนฝูงรักใคร่และให้การยอมรับเป็นอย่างดี ชอบเข้าสังคม สนใจการทำงาน มีเพื่อนมาก มองโลกในแง่ดี ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ปรับตัวได้ดี มีความมั่นคงในอารมณ์ มีนโยบายต่อตัวเองสูง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และมีความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย

แลนดิส (Landis. 1952 : 160) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเผด็จการและแบบกึ่งเผด็จการ กับความซัดเซงของเด็กวัยรุ่น ที่มีอาชีพค้าหรือมารดา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาวอเมริกันที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลจากการศึกษา พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ รายงานว่าตนมีความซัดเซงกับบิดาหรือมารดาของตนในร้านค้าต่าง ๆ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบแบบกึ่งเผด็จการและความซัดเซงในร้านค้าต่าง ๆ เหล่านี้แน่นอนที่สุดกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

มูสเสน (Mussen. 1969 : 261) ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับบุคลิกภาพบางประการ ผลการศึกษาพบว่า พ่อแม่ที่ตามใจเด็กอย่างมีเหตุผลคือ ปล่อยให้เด็กมีอิสระในการช่วยเหลือตนเอง สนองความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก พึ่งตนเองได้และสามารถเผชิญชีวิตได้โดยไม่มีคามวิตกกังวล

เดรตัน (Drayton. 1987 : 7223 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการขาดพ่อในครอบครัว ซึ่งมีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคมของวัยรุ่น โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กระทำผิดซึ่งศาลสั่งตัวมาอีกกัน ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่ขาดพ่อในระยะเริ่มต้นของชีวิต มีผลการปรับตัวทางสังคมในระดับต่ำกว่าการขาดพ่อในขณะที่เป็นวัยรุ่น นอกจากนี้ยังพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีผลการปรับตัวของเด็กวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเพศหญิงมีแนวโน้มในการปรับตัวทาง

สังคมอยู่ในระดับดีกว่าเพศชาย เพศชายมีแนวโน้มในการต่อต้านสังคมมากกว่าเพศหญิง

อัลเลน (Allen. 1985 : 2664 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการของครอบครัวและลักษณะของเด็กในครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันของพ่อแม่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการแก้ปัญหาของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เพิร์ลสัน (Perlson.1986 : 1882 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับผลสัมฤทธิ์วิชาจิตศาสตร์ของเด็กนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับผลสัมฤทธิ์วิชาจิตศาสตร์

อัลแมนเจอร์ (Almangour. 1986 : 1832 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสนทนาของเด็กกับเจตคติต่อการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ทั้งสามแบบคือ แบบเข้มงวดกวดขัน แบบปล่อยปละละเลยและแบบประชาธิปไตย ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการสนทนาของเด็กกับเจตคติต่อการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมากเท่าไรความสามารถในการสนทนาจะต่ำลงตามลำดับ

คาร์เตอร์ (Carter. 1987 : 3970 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู เพศ สถานภาพการจ้างงาน สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของพ่อแม่กับลักษณะทางศีลธรรมด้านการอดกลั้นต่อสิ่งล่อใจของเด็ก ผลการศึกษาพบว่า ทิศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและแบบเข้มงวดกวดขันของพ่อแม่ ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางศีลธรรมของเด็ก นอกจากนี้ยังพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางศีลธรรมด้านการอดกลั้นต่อสิ่งล่อใจของเด็ก

จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ ของพ่อแม่มีผลต่อการหล่อหลอมบุคลิกภาพของเด็กในด้านต่าง ๆ เช่น การปรับตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง ความคิดสร้างสรรค์ ความมีวินัยในตนเอง ความก้าวร้าว ฯลฯ แตกต่างกัน

จากการศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศ การอบรมเลี้ยงดู ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศดังกล่าว สรุปได้ว่า ค่านิยมในการคบเพื่อน

ต่างเพศของเด็กวัยรุ่นนั้นได้รับอิทธิพลมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ระเบียบการศึกษาของบิดา มารดา เพศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนรวมทั้งอิทธิพลจากสังคมของเด็ก ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตั้ง สมมุติฐานการวิจัยดังต่อไปนี้

✓ สมมุติฐานการวิจัย

1. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพศชายและเพศหญิง มีค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศ แตกต่างกัน
2. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน
3. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนต่างประเภทกันมีค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน
4. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน มีค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน